

CONCEPT

Stellingen en vraagstukken KVAN

als input voor de Tweede Kamerbehandeling van het wetsvoorstel Archiefwet 2021

11 januari 2022

1. Kwaliteitsregister voor de archivaris

De minister verplicht overheden een archivaris aan te stellen. Hij schrapt de diploma-eis. KVAN kan zich vinden in het schrappen van de diploma-eis, het verkrijgen van de benodigde kennis en vaardigheden kan op meer manieren dan uitsluitend door een specifieke opleiding te hebben gevolgd.

In artikel 6.3 geeft de minister aan hoe de geschiktheid van kandidaten voor die positie zou moeten worden beoordeeld. Maar dat laat in onze optiek veel te veel ruimte voor creatieve en subjectieve invulling van de gestelde 'eisen'.

Stelling 1: Bij het verplichten van het aanstellen van een archivaris hoort een systeem van certificering en/of een kwaliteitsregister om de professionaliteit van de archivaris te waarborgen. Alleen onder die conditie is het verantwoord de diploma-eis voor archivariissen te laten vervallen.

2. Toezicht

Uitbreiding van het toezicht naar 'reeds overgebracht archief' is op zichzelf goed. Echter op decentraal niveau wordt het verantwoordelijke overheidsorgaan geacht dat door de eigen archivaris/archiefdienst te laten verzorgen, inderdaad "de slager keurt zijn eigen vlees". In de Memorie van Toelichting wordt uit de losse pols een aantal voorbeelden gegeven hoe de geur van eigenbelang kan worden weggenomen. KVAN vraagt zich af waarom dit onderdeel van het toezicht niet op een meer zorgvuldige manier wordt gereguleerd?

Stelling 2a: Er dient ook voor decentrale overheden een systematiek te komen waarin toezicht op zowel fysiek als digitaal archief dat reeds is overgebracht, afdoende wordt geregeld. Bijvoorbeeld door een verplichting om een inspecteur of archivaris van een andere overheid of archiefdienst in te schakelen.

Stelling 2b: Toezicht moet een veel sterkere rol krijgen binnen de Archiefsector. Het ontbreekt nu vaak aan adequate digitale kennis en instrumentarium om een juist oordeel te kunnen vellen over informatiebeheer in digitale systemen. Om dit beter te ontwikkelen is in de periode 2022-2024 een investeringsimpuls nodig in de vorm van geld en capaciteit.

3. Ontheffing van overbrenging en Bewaren bij de bron.

Een belangrijke nieuwe toevoeging aan de Archiefwet is de mogelijkheid tot ontheffing van de verplichting tot overbrenging. De KVAN meent dat dit op zichzelf een goede toevoeging is.

In de wet zowel als in de MvT wordt deze ontheffing direct gekoppeld aan 'bewaren bij de bron', maar dit zijn twee verschillende concepten. Bewaren bij de bron betekent het duurzaam bewaren van documenten/archief zonder fysieke verplaatsing. Bewaren bij de bron kan daarmee gelden voor zowel documenten waarvoor een ontheffing van overbrenging is verleend, als ook voor documenten die wèl worden overgebracht.

Stelling 3a : het zou helpen bij de discussie over dit wetsvoorstel als zowel in de wet als in de MvT, deze beide begrippen/concepten los van elkaar worden behandeld en toegelicht.

Suggestie voor toelichting op Ontheffing van overbrenging: "De kerntaak van archiefdiensten is het beheren van archieven voor de eeuwigheid. Maar sommige gegevensverzamelingen blijven een zeer lange tijd dynamisch, en zijn dermate omvangrijk en verknoopt dat het afbakenen en overbrengen van "statische informatieobjecten" uit de verzameling niet realistisch blijkt. Toepassen van de overbrengingstermijn van 10 jaar zou deze verzamelingen "bevrozen" op een manier die het uitvoeren van de taak waarvoor deze verzamelingen bestaan verhindert."

Stelling 3b: Informatie die formeel ontheven is van overbrenging valt niet onder het regime van de Archiefwet 2021. De minister wil bij AMVB nadere regels stellen bij het afgeven van een ontheffing van de overbrengingsverplichting. Die nadere regels zouden zodanig geformuleerd moeten zijn, dat in formele zin de Archiefwet niet van toepassing is op deze archieven, maar in materiële zin het openbaarheidsregime van de Archiefwet ook op hen van toepassing is.

4. Positie van de minister van BZK

KVAN vindt het teleurstellend dat de minister het advies van de Raad van State, met betrekking tot de positie van de minister van BZK, niet overneemt. ("De Afdeling adviseert te voorzien in medeondertekening van het wetsvoorstel en de toelichting door de Minister van BZK."). Hiermee wordt in onze optiek voorbijgegaan aan de rol en positie van BZK in de informatiehuishouding van de overheid, dit terwijl in de toelichting op de wetstekst juist de (steeds nauwere) verbinding tussen informatie- en archiefbeheer wordt benoemd. Een gemiste kans. Het zorgen voor duurzame toegankelijkheid is een integraal onderdeel van het actuele beheer van overheidsinformatie en niet een onderwerp dat pas na overbrenging relevant wordt. Zeker met de digitalisering is inmiddels sprake van een ondeelbare informatieketen.

Stelling 4: Het is van belang dat ook de Minister van BZK zich expliciet committeert aan de belangen en uitgangspunten van openbaarheid en duurzame toegankelijkheid van

overheidsinformatie, en dit kenbaar maakt door mede de nieuwe Archiefwet te ondertekenen.

5. Informatiewet

KVAN houdt vast aan de noodzaak om wetgeving rond (overheids)informatie vergaand te integreren. We kennen nu diverse wetten die betrekking hebben op overheidsinformatie, zoals de Archiefwet, AVG, WOO en BIO. Deze wetten zijn echter niet goed op elkaar afgestemd.

Stelling 5: Het ontwikkelen van een nieuwe integrale informatiewet biedt kans om wel tot eenduidigheid te komen en daarmee de complexiteit van de huidige wetgeving op het terrein van overheidsinformatie te reduceren. Zolang een dergelijke informatiewet er nog niet is, dient wet- en regelgeving op dit terrein meer geïntegreerd en vanuit eenzelfde optiek te worden beschouwd.